

Megjelen minden második napon
kedd, csütörtök és szombat este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Apró hirdetéseknek minden garmond szó
4 fill., vastagabb betűkkel 8 fill.

Nyilttérben minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ifj. Meczner Gyula
főszerkesztő.

Biró Pál
felelős szerkesztő.

dr. Hám Sándor
főmunkatárs.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 korona, félévre 6 kor,
negyedévre 3 kor.

— Egyes szám ára 8 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknek minden szó után
2 fill. Petit betűnél nagyobb, avagy disz-
betűkkel, vagy kerettel ellátott hirdetések
tértértek szerint egy négyszög centim.
után 6 fill. — Állandó hirdetéseknek ár-
kedvezmény.

Állami tisztviselők szövetezése.

— október 19.

Egy régi magyar közmondás
tartja, hogy:

„Segits magadon, az
Isten is megsegít!”

Ezt a közmondást szem előtt
tartva igyekeznek a különböző társadalmi
osztályok hasonló sorsu tagjai egymással
egyesülni, vállvetett erővel, közös munkálkodással
sorsukon javítani. A mindennapi életben láthatjuk,
hogy az ilyen célra egyesült szervezetek
rendszerint eredménynyel is működnek. A kereskedők
kereskedelmi egyesületekben tömörülnek. A gazdasággal
foglalkozók szintén társas szervezetet alkotnak.
Az iparosok társulás útján boldogulnak. Csak az
állami tisztviselők viseltetnek még mindig
hideg közönynyel a saját sorsuk iránt. Mintha
nem is érdekelné őket anyagi javulásuk.

Mintha a közönyösség sötét árnya
kisérné őket minden tettükben, minden
gondolatukban. Nem kell vitatnom, hogy ez a
közöny bűn önmagunk iránt. Ez a nembánomság
megbocsáthatatlan hiba, amelylyel végre
szakítanunk kell.

Az állami tisztviselők óriási tesztületet
alkothatnak olyan erővel, olyan hatalommal,
amelylyel mindent kivihetnének, amit sorsukra
jönnek és célszerűnek tartanak.

Csak akarni és tenni kell. Ime, amidőn
felrázva hideg közönyünkől férfiasan tömörülve,
testületi szellemmel kértük jogainkat az egész
ország rokonszenvét nyertük meg. Amikor az
országos kongresszus egységes határozatban
hozta meg ítéletét, az előtt nem tért ki többé
a kormány és az államhatalom. A fizetésjavítás
kérdése már a megoldás küszöbén van. De ezzel
nem fejeztük be munkánkat. Tovább kell
küzdenuk. Az állami tisztviselőknek minden
városban egyesülni kell, hogy jogukat
kivívják, s hogy ne csak a testületi szellemet
ápolják, hanem élénk figyelemmel kísérjenek
minden mozzanatot, ami az állami hivatalnoki
kar javára válhatik.

Az osztrák államtisztviselők már régen
megalkották szövetezeteiket, s azok hatalmas
és imponáló testületté szervezkedtek, amely
éber őre az állami tisztviselők erkölcsi és
anyagi érdekeinek.

Ez a magasztos cél vezette az országos
kongresszust akkor, amidőn alapját vetette meg
a magyar „Állami Tisztviselők Egyesületé”-nek.

Sajnos, mindeddig ez az egyesület csak
tervben van meg, mert létesítését gátolta a
tisztviselők közönye.

Pedig ez az egyesület volna hivatalva
szolgálni az állami tisztviselők érdekeit. Ez
vezetné, irányítaná a

tisztviselők helyzetének javítására célzó
különböző törekvéseket. Ez mozdítaná elő
jogos igényeinket.

Egyik célja lenne ennek az egyesületnek
a vidéki fiók egyesületeket (alakulatokat) a
szövetség rendes szerveként magába fölvenni,
hogy így a fővárosi és vidéki tisztviselők
együttes és közös akcióra képesítve a
hivatalnoki kar helyzetét javíthatnák.

Ezért szólok most az ujhelyi állami
tisztviselőkhez s kérem mind együküket: ne
feleddjék el azt a magyar közmondást, „Segits
magadon, az Isten is megsegít!” Tömörüljünk.
Alkossuk meg helyben is a vidéki fiókot,
hogy bejelentessük a központba való
belépésünket.

E napokban kaptam meg erre nézve az
„Országos egyesület” alapszabályainak
tervezetét. Mellékelve küldtek néhány
belépési nyilatkozatot is. Tag lehet minden
állami tisztviselő csekély 2 korona évi
díjjal. Barátaim! Magyar állami tisztviselő
urak! Kérem önöket! ne hagyjuk elaludni
szent ügyünket. A fizetésjavítással csak
egy kis részét kapjuk meg jogos kívánságainknak.
Ne legyünk közönyösek saját nyomorúságunk
iránt. Emelkedjünk fel végre az önérzet,
a tett és testvéries egyetértés piedesztáljára.
Tömörüljünk, hogy erősek legyünk. Az erős
győz, a gyenge elpusztul. Hiszen ösmerik
önök azt a mesét, amikor az apa vizsgálódó
fiatit egyetértésre akarva serkenteni, egy
kötég vesszőt tett elbük, amelyet összekötvé
egyikük sem birt eltörni, feloldva pedig
szálanként törte össze az apa a vesszőket.
Jó lesz ezt a példát szem előtt tartani nekünk
is. Egyenként csak gyöngye vesszők vagyunk.
Együttesen pedig olyan hatalom, olyan erő
van kezünkben, amelylyel szemben bennünket
elnyomni, megalázni senkinek nem lehet.

Kérem önöket, adják értésemre, hogy kik
óhajtanak belépni az országos egyesületbe,
s illetve, hogy kívánják-e megalkotni a helybeli
fiók egyesületet. (Ez nem kerül többé szemé-
lyenként évi két koronánál.) Ha majd ezen
tul leszünk, bátor lesznek egy helyben
létesítendő *fogyasztási szövetezet, esetleg
egy segélyegylet* alakítása iránt indítványomat
előterjeszteni. E tárgyban már öt hete teszek
tanulmányokat, de az összes adatok még
nincsenek birtokomban. Annit jelezhetek,
hogy tervem szerint, ha sikerülne egy
fogyasztási szövetezetet létrehozunk,
*élelmi szereinket és más fűszer anyagot (cukor,
kávé) legalább 25%-al olcsóbban szerezhetnők
be, nem is számítva a minőség jóságát — mint
eddig!*

Ez is nagy anyagi előny lenne; főképpen,
ha előre bocsátom, hogy

ugyszólván semmi néven-nevezendő anyagi
kockázattal nem járna a dolog. Kérem,
gondolkozzanak az eszmé fölött. Azt hiszem
megérdemli a fáradságot.

Gál Lajos.

— okt. 21.

Bartók Lajos indítványa. Az ország
fővárosában e hó 19-én az Akadémiában
felolvasó ülése volt a Petőfi társaságnak.
A felolvasó ülést zárt ülés követte, és itt
ezen a zárt ülésen tette *Bartók Lajos*, az
ünnepelt poéta — aki városunkban is egy
csapásra meghódította a szíveket — azt a
minket annyira érdeklő fontos indítványt,
amelyről első helyen kell megemlékeznünk.
Nem kevesebbet indítványozott társaságának
Bartók Lajos, mint azt, hogy kívánatosnak
tartaná, ha a *Petőfi Társaság a Zemplé-
névár megyei Kazinczy körrel együtt irodalmi
ünnepet rendezne* esetleg a jövő évben,
de minél előbb. Már most, mikor még az
indítvány sorsáról nem szólnak tudósításaink —
szívből jövő köszönetet mondunk *Bartók
Lajosnak*, ki körünk, az ujonnan megalakult
kör ügyét szívével viselve irántunk érzett
nemes rokonszenvétől vezéreltetve ily nemes
terv kivételével akar hasznára lenni a
Zemplé vármegyei Kazinczy Körnek, városunknak
és a megyének. Midőn *Bartók Lajosnak* indítványa-
ért hálás köszönetünket újra tolmácsolnánk,
részünkről azon leszünk, hogy e szép
terv zátonyra ne juthasson. Reméljük, hogy
bizalommal hiszünk, hogy ezen elhatározásunkban
a Zemplé vármegyei Kazinczy Kör és a megye
közönsége segíteni fog, illetve a terv
létesítésének szép munkáját diadalra vinni
főkötelességének fogja tekinteni.

VÁRMEGYE ÉS VÁROS.

Galánthai Fekete Emil. Vármegyénk egyik
legöregebb szolgájáról kell adnunk szomorú
hírt: *Fekete Emil* haláláról. A vármegye
kiadója, a messzi földön hirhadt vadász,
a felső és alsó régiókban nemesak befogadott,
hanem kedvelt, sok élményű, jó humoru,
vicces cimborá, akiből az élet viharaitól
edzett vasesztségnek szinte elpusztíthatatlan
ereje látszott, mert magas koráig beteg
sohasem volt: *meghalt.* — Szinte megdöbentünk
az erős ember halála hírére, mert habár
tudtuk, hogy hosszabb idő óta belső baj
emésztte szerveit, mindig hittük, hogy
nehéz baját lefogja küzdeni, s *Emil* bátyánk
megint talpra áll. Sajnos, végzete másként
határozott. A nyáron hiába keresett
Karlsbadban gyógyulást, mert még bete-
gebben tért haza s azóta állapota egyre
hanyatlott, míg végre tegnapi este, hosszú
haláltusa után szerető felesége karjai
között kiszáradt. Kezelő orvosi véleménye
szerint halálát máj-rák okozta. A boldogult
1861 évtől kezdve ál-

lott a vármegye szolgálatában. Ezt megelőzőleg
katoná volt és részt vett az 59-es évek
közepén Olaszországban lezajlott háború-
ban, a honnan mint obsitos altisztet
bocsájtották szülőföldjére. Nemesi származása,
előkelő rokonsága és összeköttetései révén,
a ritka jó tulajdonságokkal megáldott
fiatal ember mihamar méltó pozíciót
teremtett magának a társaságban, s épen
eme kiváló tulajdonainál fogva élte
fogytáig kedves tagja volt. Szóval ha
hirhadt vadász létére is, néha mégis
túllött a célon, azért mindig szerették
Emil bátyánkat és őszinte részvétellel
tesszük sirhalmára a megemlékezés
örökzöld koszorúját. Mert emlékezése
ezen páratlanul tipikus jó cimborának,
tisztviselőnek és vadásznak még hosszú
időn át fennmarad, gyakran fölelegetik
majd vadásztársaságokban a nem rég
multak kedves alkalmait, a pajzán
vadászalkandókat, amelynek hőseként
szegény *Emil* bátyánk oly gyakran
szerepelt. Különbösen hisszük, hogy itt
maradt öregedő barátai közül lesz olyan,
aki hivatott tollal megírt bőséges és érdekes
visszaemlékezést fog közölni erről a
valóban érdekes érdekes férfiről, az
örök-ifjú *Emil* bácsiról. — Halála
hírére a vármegye székházára kitésték
a gyászlobogót, tisztársai pedig külön
jelentést adtak ki a szomorú esetről és
diszes koszorút helyeztek ravatalára.
Temetése a Jókai-utcai halottasházból
e hó 21 én 3 órakor ment végbe.

(Az 1902. évi törvényhatósági
utadók előírását tartalmazó lajstromok
időnyerés tekintetéből közvetlenül fog-
nak megküldetni a jegyzőségekhez vár-
megyénk számvevőségétől. Két eljárás
és pedig: a bodrogközi és a gálszécsi
járások jegyzőségei már e napokban
kézhez veszik szóban levő lajstromaikat.

(Pályázatok. A gálszécsi járáshoz
tartozó szécskeszeretúri körjegyzőség,
ugyszólván a sókúti körjegyzőségben
rendszeresített segédjegyzői állás
megüresedvén, vonatkozó pályázati
hirdetményeket a vármegyei Hivatalos
Lap legközelebbi száma hozni fogja.

(Az 1903. évi községi költségvetések
beküldése s még a f. évi törvényhatósági
közgyűlés elé vihetése érdekében
sürgősen felhívja az alispán a járások
főszolgabírait és szigoruan kötelességük-
ké tette, hogy az 1903. évi szóban levő
költségvetéseknek a f. évi nov. hó végéig
megtörténendő bemutatásáról mulhatatlan
gondoskodjanak.

(A vármegyei közegészségügyi bizottság
f. hó 23-án d. e. 11 órakor ülést tart,
melynek egyedüli tárgya a n.-mihályi
kórházi főorvosi állásért beadott
kérvények feletti véleményadás.

HIREK.

— Felelős szerkesztőnk távollétében
a szerkesztésért a főszerkesztő felelős.

— Személyi hírek. *Firczak Gyula*, a
munkácsi görög katolikus egyházmegye
püspöke *Windisch-Grätz* Lajos hereg
látogatása céljából ma Sárospatakon
időzött. — *Jekelfalussy* Lajos altábornagy,
közös hadügyminiszteri osztályfőnök
Juhász Jenő ügyvéd látogatására
Sátoraljaúj helybe érkezett. — *Arnóthfalvy* István ezredes,
a m. kir. miskolci 10-ik honvédelmi
alvezetési parancsnoka a helybeli
szászleány mezejárás céljából városunkban
tartózkodik. — *Lengyel*

Manó őrnagy, miskolezi honvéd hadkiegészítő-parancsnok Sátoraljaúj helyben időzik.

— **Rákóczy-szobor Tokajban.** Dr. Engl Jakab tokaj-városi képviselőtestületi tag legutóbb indítványt nyújtott be a város képviselőtestületéhez, melyben javasolja, hogy a jövő évben állítson a város szobrot Rákóczynak. A jövő év ugyanis nevezetes fordulópontot képez nemzetünk történetében, mert akkor lesz épen 200 esztendő évfordulója annak a napnak, a melyen Rákóczy kibontotta a szabadság zászlóját.

— **„A bodrogközi gyermekről.“** E cím alatt Mok Ferencné, lapunk egyik kiváló munkatársa f. hó 11-én megjelent számunk hírvonatának élén egy megszívlelendő irányecskét irt. A cikkben egy pár tervet pendített meg Mok Ferencné, a bodrogközi vörheny és torokgyík-járvány megakadályozása végett. A cikkhez a Kaszán megjelenő „Felsővidék“ a következő reflexiókat fűzi: A Bodrogközről riasztó hírek kelnek szárnyra. Egy nemes lelkű hölgy, Mok Ferencné, aki tisztos irányu szépirodalmi dolgozataival már eddig is széles körben keltett feltűnést, s aki egyúttal agilis tagja a bodrogközi nőegyesületnek, tollat ragadott most, hogy a pusztuló gyermek-sereg érdekében mentési akcióra riassza a szülőket és a hivatalos köröket. A Zemplén hársábjain azt az ajánlatot teszi, hogy minden községben létesüljön egy ideiglenes járvány-kórház, hol a ragadós betegségbe esett gyermekek a rokonoktól elkülönítve gondos és szakszerű ápolásban részesülhetnek. Az eszme humánus, ügyes, célravezető és könnyen kivihető. Humánus, mert az apró betegek kigyógyítását célozza; ügyes, mert gátolni akarja a járvány továbbterjedését; célravezető, mert ha valahogy, hát csakis ilyen hozzáértő ápolás mellett lehet csökkenteni a nagymérvű gyermekpusztulást; végre pedig könnyen kivihető. Miért? hát mi kell hozzá, én Istenem? Kell 1-2 szoba valamely községi épületben, kell humánusan gondolkodó szolgabíró, tanító, meg pap. Lakás e célra minden községben akad, nemesen gondolkodó vezető faktort meg hol ne lehetne találni? A betegség gyógyítása pedig egyszerű, hogy doktorhiány, vagy pedig a körorvosok tulságos elfoglaltsága nem képezhet akadályt ott, ahol ügyes ápolóra bízzák az apró cseméket. A dolog mindenestre eléggé fontos és sürgős ahhoz, hogy komoly mentési munkára serkentse a társadalom hivatott vezetőit.

— **A jeszenői vár.** Gróf Andrassy Géza tulajdonát képező jeszenői várat megújítja a tulajdonosa. Már a nyár folyamán sokat dolgoztak rajta s az építés szépen halad előre.

— **Utcai harc.** Botrányos verekedésnek volt színhelye vasárnap este a vármegyeház körüli tér. Két, az alsóbb osztályhoz tartozó fiatal ember, miután a tánciskolában előbb arcultották egymást, a Széchényi-terén egymásra akadva összeverekedtek. E közben olyan zaj támadt az utcán és annyi nép verődött össze, hogy a verekedők megfékezésére egy szakasz rendőr vonult ki. Az utcai hareről tudósításunk a következő: E hó 19-én este a Magyar Király szalóban levő tánciskolában mulatság volt, ahol egy fiatal ember egy másikat arcultott. A két táncos, mikor a mulatságnak vége lett, az utcán találkozott egymással. Akkorára egyiknek is, másiknak is meg volt a pártja. Alig hagyták el a tánchelyiséget, a két ellenfél egymásnak rontott és alaposan ellátta egymást. Erre a kíséret közül is többen neki gyürköztek és mire a rendőrök előjöttek, a leghevesebb utcai harc fejlődött ki. A rendőrök láttára a kést forgató,

vérengzőbb természetű elem kést fogott a rendőrökre, akik kénytelenek voltak kardot rántani s csak a rendőrök tapintatos viselkedésének köszönhető, hogy a helyszínén vér nem folyt. A hősködő legények közül azután hármat fülön fogtak és igazolás végett a rendőrkapitánysághoz kísérték. Ez alatt a zajongó tömeg éktelel ordítózással kísérte a rendőröket egészen a laktanyáig, ahol a három ípsét kihallgatták s azután szabadon bocsátották. Mig ez a processzus tartott, addig a rendőrkapitányság épülete előtt zajongó tömeg kedvteléseit töltve, pompásan mulatott: ordított kedve szerint és ostromállapotot játszott. Ez a látványosság és láma jó ideig tartott. Mikor végre látták, hogy részükre semmi új dolog nem készül, megunták a játékot és a szélrózsa minden irányában elszéledtek. — Kívánatos, hogy a város békés polgárainak éjjeli nyugalma megzavaró, verekedő fiatal emberek a legszigorúbb büntetésben részesüljenek.

— **Eljegyzés Domokos István tokaji adóhivatali gyakornok eljegyezte Krajnyák Margitot, Krajnyák Géza ottani városi főbíró leányát.**

— **A sárospataki ref. főiskola köréből.** A társáninneri ref. egyházkerület Mezőkeresztesen tartott őszi közgyűlésen töltötte be a sárospataki ref. főiskolában üresedésben levő tanári állásokat és egyéb főiskola tisztségeket. A jogtanári állásra dr. Balagi Géza utódjává, dr. Ferenczy Árpád képviselőházi alkönyvtárnok választották meg. A Szinyei Gerzson nyugalomba vonulásával megüresedett irodalom-történeti tanszéket és a főkönyvtárnoki állást Dr. Horváth Cyrill budapesti ref. főgimnáziumi tanárral töltötte be. Főiskolai pénztárnok Szinyei Gerzson, ellenőr Szívós Mihály, tápintézet felügyelő pedig dr. Tüdös István lett.

— **Öngyilkos postamesternő.** Bodrog-Olaszi község csendes lakosságát e hó 18-án fényes nappal pisztolydörrenés riasztotta fel. Palsó Katalin, az ottani postahivatal vezetője saját kezével oltotta ki életét. A postamesternő, aki már hosszabb idő óta betegeskedett s hozzá még anyagi gondokkal is küzdött: a fent említett napon a déli órákban azon ürügy alatt, hogy az ebédet ő maga készíti el, a hatlövétű revolvért zsebébe rejtve, bement a konyhába, onnan a eselédjét a kútra vizért küldte, maga pedig egy karos székre ült s föbe lőtte magát, hol nyomban meghalt. A hivatalos szobában időző egyik nőrkona a lövésre figyelmes lett, berohant a konyhába, ahol nényét a földön elterülve, szétroncsolt fejfel halva találta, kezében a revolvért szorongatva, amelyből egy golyó hiányzott. Az előhívott körjegyző a konyhát bekulcsolta, ajtaját lepecsételte, a holttest és a posta őrizetére pedig két embert rendelt s az esetről egy postaigazgatót, valamint a kir. járásbíró-ságot távirattal értesítette. A konyha asztalán talált levélben az öngyilkossá lett postamesternő csak annyit irt, hogy a postakezelésben egy fillér hiány sinesen s az öngyilkosságot azért követte el, mert anyagi gondokkal küzdött, s a Sárospatakon lakó egyik testvérbátyja 200 korona kölcsönért tőle a jóállást megtagadta.

— **Tanulmányi kirándulás.** A sárospataki református főiskola VIII-ik osztálya e hó 15-én Máramaroszigetre utazott a főbányák megtekintésére. A kivándorlókat Deák Géza s Zelles Lajos tanárok vezették.

— **A nagymihályi kórház felszentelése.** A nagymihályi közkórház új építkezése teljesen be van fejezve. Most már a belső munkálatok vannak folyamatban, melyekkel még e hónapban elkészülnek. A kórház felszentelési ünnepét november hó első napjaiban akarják megtartani.

— **Rendőri hírek.** Lopás. Szendrei Mihályné szolgálati helyén, Grünfeld Henrik szatócsnál egy aranygyűrűt lopott. Mikor megtalálták nála az mondta, hogy találta. Adták a rendőrségnek.

IRODALOM.

A Zemplénvármegyei Kazinczy Kör első házi estélye.

— Megtartották 1902. október hó 18-án. — október 19.

Igaz, szívből jövő örömmel ragadjuk meg a tollat, hogy irodalom rovatunk első helyén beszámoljunk az ujonnan alakult Zemplénvármegyei Kazinczy Kör első házi estélyéről, mely f. hó 18-án 6 órakor folyt le a vármegyeháza nagytermében városunk intelligens hölgy és férfiközönségének érdeklődése mellett.

Magát a kört és annak messzterjedő kihatásait már volt alkalmunk lapunk más helyén, más alkalomból méltatni; e helyen és ez alkalommal esupán abbéli hírlapírói kötelességünknek teszünk eleget, hogy beszámoljuk az első házi estély sikerült voltáról s kifejezést adjunk amaz impresszióknak, hogy e házi estélyek magas nívója, irodalmi színvonala s kedélyessége fogja megerősíteni az új kört, fogja annak megszerezni a közérdeklődést s végeredményében fellendítője lesznek korlátok közé szorított, pangó társadalmi életünknek.

Az estélyt Matolai Etele alispán, a Kazinczy Kör irodalmi osztálya elnökének felolvasása vezette be. A felolvasás nagy hatást keltett tartalmas, eszme gazdag voltánál fogva, mely az akarat szabadságáról szólva a Pichler-féle elméletek ellen vont kardot s meggyőző érveivel tönkresilányította azokat. Hosszas taps üdvözölte az alispánt remek felolvasásáért.

Az est főérdekesége, piece resistanceja: Tarnay Alajos zongoraművész és zeneszerző fellépte volt, ki Chopin „Etude“-ját, Nloskovsky „Guitare“ és „Momento“ című darabjait adta elő bámulatos művészetével, majd az est második felében Liszt-Mendelssohn „Auf Flügeln des Gesanges“ és Liszt „Ungar. rhapsodia“ című darabjait. Saját szerzésű dalával is gyönyörködtette a hallgató közönséget, köztük a „Van egy dalom, sohase zongorázom“ kezdetű vonzó, általánosan ismert zeneművével. A rokonszenves fiatal zongoraművész fáradságát, felzúgó tapsokkal és két szép virágcsokorral honorálta a hálás közönség.

Az egyik eszokor szallagján: Tarnay Alajosnak — Zemplén vármegyei Kazinczy Kör, — a másikon Tarnay Lojzának, — a Zempléni nők, — felírás volt.

Élénkítette még a felolvasó estélyt Farkas Andor ügyes, nagyhatású szavallata.

A közönség fél 8-kor hagyta el a vármegyeház termét, jóleső tudatával ama bizalomnak, mely lelkét eltöltötte a Kazinczy Kör jövője iránt.

np.

A „Vasárnapi újság“ október 19-iki száma 20 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Mátyás-ünnepélyek Kolozsvárt“ (képekkel a kolozsvári Mátyás-szobor leleplezéséről és az Erdélyi Kárpát-Egylet Erzsébet lobogójának felavatásáról). — „Fadrusz János“ (arcképpel.) Lázár Bélától. — Regénytár: „Varga Imre.“ Regény. Irta Vértési Arnold. (Goró Lajos rajzaival). — „Piscsevics orosz tábornok vándorlása és kalandjai.“ Saját elbeszélése. A szláv eredeti után közli Huszár Imre (képekkel). — „Mátyás párbaja.“ Irta: Mikszáth Kálmán. — „Ferenczy Mátyás szobra.“ — „Az országháza.“ Költemény Vargha Gyula-

lától, — „Mátyás király dunai hajóhada.“ Reményi Antaltól. — „Hogyan kell dolgozni!“ — „Id. Abrányi Kornél“ (arcképpel és képekkel). — „Király Pál“ (arcképpel). — „Ruttkayné Kossuth Lujza“ (arcképpel). — „Dr. Bókai János szobra“ (képpel). — „A siket némák vaczi intézete“ (képekkel). — „Az amerikai zászló-ünnep“ (képpel: körmenet New-Yorkban a magyar zászlóval). — Irodalom és művészet. Közintézetek és Egyletek, Sakjáték, Képtalány, Egyegete stb. rovatok. A „Vasárnapi Újság“ előfizetési ára negyedévre négy korona „Politikai Újdonságok“-kal és „Világkrónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetemutca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ legolcsóbb újság a magyar nép számára, félre 2 korona 40 fillér.

A „Zenélő Magyarország“ zongora és hegedű zenemű folyóirat most megjelent füzete a következő szép zeneműajándékokat közli: I. Zsádányi Ármánd „A szem akarata“ magyar dalt, II. Balogh István „Micsoda cacaó!“ tréfás d. l. III. Kárpáti Sándor „Álmodozás,“ Präumerei salondarabot. IV. Mendelssohn B. Félix „Dal szöveg nélkül“ zongora darabot. Zenemű folyóirat előfizetési ára negyedévre (66 zeneoldala) 3 korona. Előfizetheti a „Zenélő Magyarország“ (Klökner Ede) zenemű kiadóhivatalában Budapest, VIII. József körút 22-24, hol egyúttal minden nyomtatásban megjelent zenemű a legutányosabban megrendelhető.

TANÜGY.

A népnevelés ügyében.

IV.

(5.) Ami a reális tanulmányokat illeti népiskolánkban, itt feltétlen és gyökeres reformokra van szükség, ha azt a célt el akarjuk érni, amiért tulajdonképpen küzdünk, t. i. a legszűkebb mederbe szorított iskolázás mellett is némi ismeretkörrel bíró embereket akarunk a társadalomnak adni.

Minden tankönyvünk, melyek az elemi iskolákban használatosak, oly doctrinair módszer szerint írvák, amelyek szószerinti bemagolása megmarad ugyan a nebuló fejében az examenig, — de mint felnőtt ember sem az egy patások, sem a hasított csülküek, sem az egy porodások, sem a több porodások flora vagy fauna rendszeréből mit sem fog a magyar falusi ember fejében megtartani. Még talán a történelem lesz a leghálásabb, vagy az alkotmánytan, noha ezekben is sok az elfogultság mai tankönyv gyártási rendszerünknel. Pedig mindezen igen könnyű segíteni; és kell is, feltétlenül kell segítenünk ez elavult scholasticus módszeren.

Mikor én a gimnázium 4-ik osztályát elvégeztem, arra szántam a vakációt, hogy annak tartama alatt tanulmányutakat teszek a szülőföldemhez közelebb eső 3-4 vármegyében. Tervemet meg is valósítottam. Két hónapig gyalogoltam faluról-falura, városról-városra. Számtalanszor megéhezttem, megfáztam; — hallgattam ostoba titulusokat „garboneás diák“ fejemre hullani, átmentem egy szegény, vándorló, de nemes ambició által vezéreltetve mindent eltűrni kész és képes kódorgó kis diák által megálmódható élelményeken.

Utamba esett Sárospatak is. Érdeklődtem az ősi régi tudományos intézet és egyéb, az én gondolkodási körömbe eső dolgok iránt. Mint leendő 5-ik osztályos, bementem a Trócsányi-féle könyvkereskedésbe, megkérdeztem milyen tankönyvek vannak az V. osztály számára e'örva. Megmutatta a könyvkereskedő. Mind sablonosan egyforma volt, mind érthet-

Czimbalmozni óhajtóknak alapos oktatást nyújt szerény díjazásért **Werner Sárka**

fővárosi zeneiskolát jeles eredménnyel végzett czimbalom-művész S.-A.-Ujhelyben. (Wekerle-tér.)

len. Egyetlen-egy mégis akadt közte, s ezt soha sem fogom elfeledni. Ebben az időben ugyanis a gimnázium V. osztályában az ó kor történelmét tanították. Nem tudom ma is ugyan-e, de nem is érdekel és nem is ez a fő dolog, erre csak mint mellék körülményre kellett kitérnem, magyarázat okából. Mert én az ó kor történelmét, a már előre át pislantott tankönyvek szerint olyan kétségbejítő valaminek láttam, hogy előre irtóztam attól, hogy fogom én azt bevágni. És az a tankönyv, amit Sárospatakon Trócsányi előmbé adott, nem akadémikus okoskodással, se nem nagyzó érthetlenséggel tárta fel előttem az ó kort, de életrajzi adatokba kellemes és mulatságos, játszva tanító módszer szerint. A könyv ára 60 krajcár volt, ennyit tett ki összes pénzem, és bár 80 kilométert kellett Sárospatakról hazáig gyalogolnom üres zsebbel és üres gyomorral, de meg vettem ezt a könyvet, s a vakációnak még hátralevő részét otthon arra használtam fel, hogy csaknem szó szerint megtanultam a könyv tartalmát, noha nekem a Vasary-féle ó kori történelmet kellett azután magolnom. Az eredmény az lett, hogy én a kellemes, elbeszélő stílusban írt könyv alapján hasonlíthatatlanul jobban ismertem az ó kort, mint osztálytársaim a nehezen érthető modorban stilizált tankönyvük alapján. Gyermekek voltam még akkor, de már beláttam, hogy rossz az a módszer, melyet iskoláinkban követnek. A száraz, érdektelen magolgatás helyett egy, a tanuló eszme- és értelmi köréhez, mért irányu könyv épít és tanít, a száraz stílus gyötör, és nem tanít. Amit tudok az ó kor történetéből, azt ma is ennek a pataki könyvnek az alapján tudom, s noha címét és íróját is már rég elfeledtem bár, de áldva említem, illetve újítom fel emlékezetemben mindvégig.

Vajon nem lehetne-e népiskoláink tankönyveit ilyen módzatok mellett ilyen oktatva szórakoztató stílusban írni? Nem lenne-e célszerűbb a csekély értelmi fejlettségű gyermekek okos, jó módszer szerint oda vinni, hogy tanulmányaihoz, azok érdekeltől voltánál fogva szeretettel ragaszkodják? Nem lehetne-e kieszközölni, hogy még az öreg uram bátyám is azt mondja a kis unokának: „ugyan olvassd már el nekem is azt a Miltiades vagy Aristides históriáját, hiszen azok igen derék emberek lehettek!” Így lehetne népünk észrevétel nélkül, könnyű szerével vezetni rá arra az útra, hogy megkedvelje azt a tudományt, melyet alapjában véve szeret nygvan, de úgy van vele, mint a jó izlésű ember az ebédnél, hogy bármi jó legyen is, de a komisz tállalás előre elveszi tőle az étvágyát.

Uraim! Helytelen módon találjuk fel mai rendszerünk mellett a tudomány örök szépségű kincseit a nebulók előtt. Nem vetünk kellően számot az ó értelmi képességükkel. A tankönyv író tudósok maguknak és magukhoz hasonlóknak írnak, nem a nép gyermekeinek. Népiskolai tankönyveink stílusát meg kell változtatni, suum cuique, érdekeltől, egyszerű, könnyen és mindenki által érthetővé kell átalakítani, s 10 év múlva a magyar paraszt nem fog azon csodálkozni, hogy mi módon megyen el a szó a telegráf dróton, mert játszva fogja annak titkát a falusi nebuló is megtanulni!

— **Tanító változás.** Cserneczy Ilona, tőke terebe tanító hasonló minőségben a budapesti felső erdő-sori iskolához kerülve, az állami tanító-testület kötelekéből kilépett.

— **A tanítók nyugdíjgye.** Az ország tanítói már csaknem egy éve várják a tanítói nyugdíjról szóló törvényjavaslat megjelenését, amelytől eddigi mostoha sorsuknak jobbra fordulását remélik. Az ügy állásáról — olvasóink tájékozása végett — már közöltünk értesítést. Az ügy jelenlegi

állásáról a következő értesítést szereztük:

Azt remélték, hogy az országgyűlés őszi megnyitása után Wlassics Gyula miniszter benyújtja ezt a törvényjavaslatot. Értesülésünk szerint valószínű, hogy a nyugdíjgye rendezését 1904-re fogják halasztani. A halasztást hírszerint a pénzügyminiszter kívánja. Az új javaslat ugyanis az államra nagyobb terhet ró az eddigénél, amennyiben még az iskolakötelesek harminc filléres járulékal együtt is a tanítói nyugdíjalap válságos jövőnek néz elébe. Okozta a válságos helyzetet az a körülmény, hogy az állami tanítóknak néhány év alatt négyezerre szaporodott óriás száma arányában az állam nem növelte a maga tanítóiért való kincstári befizetést. Hasonlóképpen az alpra nehezdedő állami polgáriszkolai tanítók bevonása, valamint tíz év előtti hatszáz koronás nyugdíjösszegnek ellenszolgáltatás nélkül való fölemelése okozta, hogy ezelőtt kisebb vagyon mellett is évről-évre egy-egy millió koronával szaporodott a nyugdíjalap, addig most legutóbb ez évi vagyonszaporodás félmillió koronára olvadt el. Az alap helyzete csak akkor lesz reális, ha a mostani 300.000 koronás évi állami hozzájárulás helyett a kincstár évenként két millióval segíti a nyugdíjalapot. A kultuszminiszterium most mindössze csak 600.000 koronát kért a pénzügyminiszteriumtól, amire hírszerint, megérkezett a pénzügyminiszternek halasztó véleménye.

— **Szülők figyelmébe.** A m. kir. belügyminiszter az óvoda és tankötelesek iskolai beiratása alkalmával a szülőkre háruló anyagi terhek lehető megkönnyítése és egyuttal az anyakönyvvezetők munkájának megkönnyítése céljából is elrendelte, hogy az óvodai s az elemi iskolai beiratás céljára az e végből jelentkező szülők részére a terjedelmes születési anyakönyvi kivonat helyett csupán egy rövid szövegű s csak a nélkülözhetetlen adatokra szorított tanúsítvány állítandó ki. Ezen tanúsítvány *dij- és bélyegmentes*, csupán nyomdai előállítási költség címen kell érte két fillért fizetni.

KÖZGAZDASÁG.

Szomorú kilátások.

— okt. 17.

(y.) Egy szántás egy kenyér, — három szántás: három kenyér, ezt mondja a magyar paraszt. E lakomikus kifejezés igen széles értelmű a gyakorlati életben, s tény hogy igazság.

Földmivelő állam vagyunk. Ős termelésünk jó, vagy balsorsától függ minden. A hivatalnokot, ki megkapja gázsiát havonta minden körülmények közt, a kereskedőt, ki napról-napra csak árul valamit; az iparost, ki nehezen bár, de mégis csak eltergődik, éppen úgy érdekli az évenkénti aratás sorsa, mint a szántó-vetőt. Sőt talán jobban. A magyar paraszt megél, kitelel ugysis, ha búzája kevés van. Pótolja főzelékkel, tengerivel, krumplival. Egy malac is kerül a háznál, ez moslékon is megjavul; baromfi, tojás nincs szükiben. Őt nem érdekli a piaci árak hullámzása, de a többi, a fogyasztót, ezt bizony igen is nem csak hogy érdekli, de valósággal „megérdekelik.”

Ha rossz a termés, kevés kerül a piacra, magasak az árak. Igen, de a külföldi import oly magasra sohasem engedheti már ez árat, hogy a csekélyebb mennyiség ellensúlyozni lenne képes azon árkülömbözöt, melyet a termelőnek búzájáért meg kell kapnia, kénytelen tehát egyéb produktumainak árát felszökkeníteni, mert a közteher napról-napra nagyobb, az igények folyton emelkedőben vannak haussera dolgozik ma mindenben, mindenki, esésre senki sem spekulál. És ez év őszen vetéseink ország-szerte egy szántásba mentek. Vajjon egy kenyérünk lesz-e belőle? Hármat nem lehet várni a legvérmesebb re-

ménykedés mellett sem. Pedig ránk férne kivétel nélkül, kereskedőre, iparosra, hivatalnokra épp úgy, mint a gazdálkodóra egyaránt.

Szomorú tölnek, még szomorúbb tavaszunk nezünk eléje már most is. Drága minden. A kenyér még most nem mondható bár drágának, de ki tudja hová jut ennek az ára is tavaszig? Drága azonban mindén egyéb, még pedig vesztettül drága. A jövedelme pedig senkinek sem emelkedik, sőt inkább csökken. El lehetünk rá készülvé, hogy az árverések statisztikájában a jövő év hatalmas számbeli emelkedést fog feltüntetni.

De még ha jobb jövő kilátásai kecsegtetnének legalább. Hanem éppen az ellenkező ígérkezik. Milyen lesz a jövő év termése? Jöjjön bár a lehető legkedvezőbb időjárás, turja a földet a legszorgalmasabb munkás kéz, mégis csak egy szántásba kerültek az őszi vetéseink, — ennek is van annyi ellensége, hogy hamarosan elszámolni sem lehet. A mezei egerek töménytelen mennyiségét panaszolják minden honnét. Vörös bogár, kukac, rozsdá, szárazság, árvíz, meg a jó lsten tudná mi nem sanyargatja egyes vidékeken a silány vetéseket. Milyen lesz a jövő tél?

Legyünk elkészülvé a legrosszabbra. Inkább egy kis fölösleg, ha reményességünket meghaladóan válnék majd be a most elvetett termények hozama, mint sem a mostani nyomorúságnak emelkedése egy újabb silány esztendő esetén.

Csodálatos, hogy ez előtt ha megtörtént is, hogy egyes vidékek inséggel küzdöttek, ellensúlyozta ezt más határok bőséges termése. Most a csapás országos, sőt világ szerte csak a panasz hallható. Jó lesz igényeink számláján erősen működésbe hozni a vörös plajbászt, s törölni sok, sok tételt arról, mert bizony alig ha fog az előirányzattal összhangban állani a végeredmény.

Aggódniak oda fent is. Belátják a legilletékesebb helyütt is, hogy szomorúak a kilátások a jövőt illetőleg. Reméljük, hogy ott is meg fognak tenni minden lehetőt, hogy a várható, csaknem előre jósolható nyomorúság alatt meg ne törjék nemzetünk létfenntartási ereje!

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Az ipar fellendítése.

— okt. 17.

(L.) Nemzeti életrevalóságunknak ugyancsak számos jelét adtuk a közelmúltban. Tartottunk kongresszusokat egyre-másra, pro és kontra. Ha a mezőgazdák gyűléseket, fennhangon hirdették a lapok azok igazát; ha az iparosoknak és kereskedőknek volt gyűlésük, ugyanez történt emezek javára. Jóllehet a kettő a harciasságig éles hangon támadt egymásra.

Valljuk be őszintén, szervezetlen, gyenge állam vagyunk mi Magyarországon. S bizony nem a legkellemebb érzésekkel szemléljük az oktalán harci riadókat, bármely részről jönnek is. Békés életmóddal is sok tennivalónk akadhatna, hát még így, mikor mindig egyik tábor előbb a másikat figyelmeztet, hogy miképp támadhasson, vagy védekezhet. Pedig sehol, senkinek nem annyira közösek és egymásból fakadók érdekeik, mint az övék.

Ha a mezőgazdaságra rossz idők járnak, az iparosokra és kereskedőkre sem virradnak rózsás napok. Mindazonáltal tagadhatatlan, mezőgazdasági állam vagyunk, még pedig nem is az utolsó közül. Így természetes, hogy ami kevés forgalom jó is az országba, az nagyobbbrést a mezőgazdaságnak köszönhető. Am ne tessék félre érteni e szavakat. Nem annyit tesz ez; hogy most már az ipar elé helyezhetjük a mezőgazdaságot. Oh nem. A mezőgazdaságnak, — ha érvényesülni akar — épp olyan feltétlen szüksége van az iparra és kereskedelemre, mint az iparnak és kereskedelemnek a mezőgazdaságra.

Mezőgazdaságunknak eddig is épp a kereskedelem és ipar hiánya volt a legnagyobb hibája. Hasztalan a jó termés, mit sem ér legkitünőbb állattenyésztésünk ha nincs saját iparunk, amely könnyen hozzájutható eszközeivel elősegítse, és ha hiányzik a kereskedelem, amely értékesítő telepeket szerezzen ezek részére. Viszont az iparnak és kereskedelemnek is hátránya a mezőgazdaság hiánya. Gazdasági gépgyáraink még mindig nem annyira keresettek, mint lenniök kellene, ami elvégre mégsem a mezőgazdaság elmaradására mutat.

A városoknak az ipar nélkülözhetlen kellékük. Élénkséget, forgalmat teremt és számos családnak ad évente kenyérkereső foglalkozást. Ahol ipar nincs, ott nincs élet, elvenség, oda mindig nehezen hatol a kultúra. Az ipar fejlettsége ugyszólván nagyságmérője is az egyes államok szellemi és nemzeti erejének. Anglia ipara és kereskedelme utján jutott világhatalmi állására, az egyesült Államok is belátta ezt. Németország újabb politikájában szintén az ipar és kereskedelem terjesztését tűzte ki főcélul.

A mi iparunk ezeknek rég elfeledett iparaikhoz képest is elenyészőn csekély. Előmozdítására pedig az állam ereje magában mit sem tehet, ide az egész társadalom hazafias felbuzdulással telt erős akarata kell! . . .

Valamikor, nem is olyan régen hangzatos jelszavakkal indultak a hazai ipar megteremtésére, de az akarat a frázisokkal együtt a semmiségbe veszett. I. Vilmos német császár és az amerikaiak magasra emelt védvámokkal teremtették meg akkor még alig létező iparágait. Nálunk a vámsorompókat a magyar társadalomnak kellene helyettesíteni. Ha minden községben alakulna egy-egy hazafias bizottság, mely aláírásokat gyűjtene olyanoktól, kik szavukra fogadják, hogy ezentul hacsak hozzáférhetnek, magyar gyártmányt vesznek, — a hazai ipar hatalmas fellendülést nyerne.

Nem lehetetlen ez kérem, nem ábránd, tessék megpróbálni, de nem kicsinyléssel, komolyan, mintha szent ügyet védenénk s a siker biztos. Nem sokára kezdődnek a különféle mulatóságok, tehát az ideje is meg van, csak rajta! . . .

Közönség köréből.

Lapunk múlt heti esütörtöki számában a sürgöny téves kézbesítése folytán azok közül, akik a házamnál lefolyt kettős házassági örömnappal alkalmából szerencsekivánságaikat nekünk s az új pároknak kegyesek voltak elküldeni, s e számban felsorolva voltak: kimaradt csabacsüdi Dókus Ernő es. és kir. kamarás, országgyűlési képviselő, orsz. ev. ref. konventi tag ömeltósága neve.

Helyreigazítjuk, s megpótoljuk nyilvános, hálás elismerésével annak, hogy azon örvendetes ténynek, hogy családunk jelen boldogsága s az, hogy ma egy kiterjedt diszes, a vármegye egyik legrégebb, legderékabb rokonságával jöhettünk szellemi, erkölcsi kapcsolatba: Ömeltósága bennünket mindenkor támogató műve, ki egész életét a mások boldogítására szentelte. Istentől boldogságot, áldást kérünk életére!

Alsó-Bereczki, 1902. okt. 19.

Id. Bereczki Károly

és neje:

szül. Hegyváry Mária.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

Ifj. Zs. B. Zombor. Szombati számunk hozza.

B. O. Mígész Maiból kiszorult, esütörtökön azonban helyt adunk neki.

K. P. B. Zsádány. A tudósításokat köszönjük. Helyt kapott a mai számban.

y. Helyben. Kérjük a folytatást idejében, ne hogy újra fenakadás legyen.

rh. Helyben. A gyűlés referációját a jövő számba soroztuk be, mivel a mai lapból már ki szorult.

Nem Közölt. Dalaimból. Vers.

Kiadó tulajdonos: Éhlert Gyula.

Jenyésmarha eladás.

Méltóságos **gróf Lónyay Elemér** ur, Bodrog-Olaszi törzskönyvezett intháli tehenészetéből eladó:

5 darab számfeletti fejős tehén,
5 darab számfeletti borjas üsző.

Megtekinthetők Bodrog-Olasziban (Zemplénmegye, vasut, távirda és posta állomás) az uradalmi Intézőség-nél és ugyanott a becsáron megvehetők.

Uradalmi intézőség.

Gyógy- és csemege szőlő

5 kgr. nagyszemű édes . 3 k. 50 f.
5 " csemege körte . 3 k. — f.
5 " Ananas Dinye . 3 k. — f.
bérmentve utánvét mellett.

100 kgr. görög dinye . 24 k. — f.
a helybeli állomáshoz szállítva.

Nagyobb vételnél külön ajánlatot teszek

Sárkány József,
Gyöngyösön.

STARK MÁTYÁS

Sátoralja-Ujhelyben.

A butorok be- és kirakásáért kezességet vállalok.

Vasuton való költöztetésnél a butorkocsi használata díjmentes.

Botos ispánt

józan életűt új évtől való belépésre keresek
Rad (Zemplénmegye)

Szerdahelyi Vincze.

Hirdetmény.

A t. cz. közönség tudomására hozatik, hogy alulírott intézet földbirtokokra és S.-A.-Ujhelyben lévő házakra 10—50 évig terjedő

Törlesztési kölcsönöket

eszközöl.

A feltételekre vonatkozó bővebb felvilágosítással szolgál a

S.-A.-Ujhelyi Népbank mint Takarékpénztár.

Hirdetések

az 1903. évre szóló

ZEMPLEN NAPTÁRA

számára

jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

Épületek, ingóságok, termények

tűzkár elleni biztosítására,

továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére

ajánlkozik :

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

kerületi ügynöksége

S.-A.-UJHELYBEN, a „Zemplén“ kiadóhivatalában.